

İMTİHAN

وَلَتَبْلُوكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ
وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ

Bakara/155- Çaresiz biz sizi biraz korku, biraz açlık, biraz da mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltme ile imtihan edeceğiz. Müjdele o sabredenleri!

□□□□□□ □□□□□□ □ □□□□□□
□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□
□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□
□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□)

Al-İ İmran/186- Muhakkak siz, mallarınız ve canlarınız hususunda imtihan olunacaksınız. Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve Allah'a ortak koşanlardan size eziyet verici bir çok söz işiteceksiniz. Eğer sabreder ve Allah'dan gereği gibi korkarsanız, şüphesiz işte bu azmi gerektiren işlerdendir.

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِّنْهُمْ الصَّالِحِينَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ
بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Araf/168- Ve onları yeryüzünde birçok ümmetlere ayırdık. İçlerinde iyi olanları da vardı, olmayanları da. Onları biz, bazan nimetlerle, bazan da musibetlerle imtihana çektik. Sonunda belki hakka dönerler diye.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Enfal/ 28- Ve iyi biliniz ki, mallarınız ve evlatlarınız birer imtihan aracından başka birşey değildir. Allah katında büyük ecir vardır.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَبَلَّوْكُمْ بِالْشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

Enbiya/ 35- Her nefis ölümü tadacaktır. Sizi bir imtihan olarak kötülük ve iyilikle deneyeceğiz. Hepiniz de sonunda bize

döndürüleceksiniz.

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

Ankebut/ 2- İnsanlar, imtihandan geçirilmeden, sadece "İman ettik" demeleriyle bırakılıvereceklerini mi sandılar?

إِنَّمَا آمَوَ الْكُفْرُ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةُ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Teğabun/ 15- Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır. Büyük mükafat ise Allah'ın yanındadır.

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ

Mülk / 2. O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır.

HADİS...

* Hz. Aişe (radiyallahu anhâ) anlatıyor: "Yanıma bir kadın girdi. Beraberinde iki kız çocuğu da vardı. Bir şeyler istedi. Aksi gibi yanımda bir hurmadan başka bir şey yoktu. Onu verdim. Kadın aldı ve ikiye bölerek kızlarına taksim etti. Kendine pay ayırmadı. Çıkıp gittiler. Arkadan Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) girdi. Durumu ona anlattım. Dedi ki: "Kim bu şekilde kızlarla imtihan edilir o da onlara iyi davranırsa, kızlar, onun için, ateşe karşı perde olurlar."

* Hz. Aişe (radiyallahu anhâ), "O vakit onlar hem üstünüzden, hem altınızdan size gelmişlerdi. O zaman gözler yılmış, yürekler gırtlaklara dayanmıştı ve siz Allah'a karşı türlü zarlarda bulunuyordunuz. İşte orada mü'minler imtihana uğratılmıştı. Şiddetli bir sarsıntı ile sarsılmışlardı..." (Ahzâb, 10-11) mealindeki âyet hakkında: "Bu, Hendek Savaşı ile ilgilidir" demiştir.

* Râşid İbnu Sa'd, ashaba mensup birinden naklen anlatıyor: "Bir zât Resûlullah'a gelip: "Ey Allah'ın Resûlü, niye şehid dışında kalan mü'minler kabirde imtihan edilirler?" diye sordu. Resûlullah şu cevabı verdi: "Şehidin ölüm anında tepesinin üstünde kılıç parıltısını hissetmesi imtihan olarak ona kâfidir."

* Hz. Ömer ve Hz. Ebü Hüreyre (radiyallâhu anhümâ)

anlatıyorlar: "Resûlullah (aleyhissalatu vesselam) buyurdular ki: "Kim bir belaya uğrayanı görünce şu duayı okursa: "Seni imtihan ettiği şeyde bana âfiyet veren ve birçok yarattığından beni üstün kılan Allah'a hamdolsun!" Artık yaşadığı müddetçe, bu bela ne olursa olsun ona mâruz kalmaktan muaf kılınır."

* "Hz. Enes (radiyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın şöyle söylediğini işittim: "Allah Teâla hazretleri buyurdu ki: "Ben kulumu iki sevdiğiyle imtihan edersem o da sabır gösterir (ve sevap umarsa) onlara bedel cenneti veririm." (Buradaki "iki sevdiği" ile gözlerini kastediyor." Doğruyu Allah bilir.")

* Mus'ab İbnu Sa'd, babası radiyallahu anh'tan naklediyor: "Der ki: "Ey Allah'ın Resûlü! dedim, insanlardan kimler en çok belaya uğrar?" "Peygamberler, sonra büyüklükte onlara ve bunlara yakın olanlar. Kişi diyaneti nispetinde belaya maruz kalır. Kim dininde şiddetli ve sağlam olursa onun belası da şiddetli olur. Şayet dininde zayıflık varsa, Allah onu da diyaneti nispetinde imtihan eder. Bela kulun peşini bırakmaz. Tâ o kul, hatasız olarak yeryüzünde yürüyünceye kadar."

* Hz. Huzeyfe radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm (bir gün): "Bana İslâm telaffuz eden kaç kişi olduğunu sayıverin" buyurdular. Biz: "Ey Allah'ın Resûlü! Bizim sayımız altı-yedi yüze ulaşmış olduğu halde, hakkımızda korku mu taşıyorsunuz?" dedik. "Siz bilemezsiniz, (çokluğunuza rağmen) imtihan olunabilirsiniz!" . Gerçekten öyle (belaya maruz kalıp) imtihan olunduk ki, içimizden namazını gizlice kılanlar oldu."

* İbnu Ömer radiyallahu anhüma anlatıyor: "(Bir gün) Resûlullah aleyhissalâtu vesselam yanımıza gelip şöyle buyurdular: "Ey muhacirler! Beş şey vardır, onlarla imtihan olacağınız zaman (artık cemiyette hiçbir hayır kalmamıştır. Onların siz hayatta iken zuhurundan Allah'a sığınırım. (Bu beş şey şunlardır:)

1) Zina: Bir millette zina ortaya çıkar ve aİenî işlenecek bir hale gelirse, mutlaka o millette tâun hastalığı yaygınlaşır ve

onlardan önce gelip geçmiş milletlerde görûlmeyen hastalıklar yayılır. 2) Ölçü-tartıda hile: Ölçü ve tartıyı eksik yapan her millet mutlaka kıtlık, geçim sıkıntısı ve sultanın zulmüne uğrar. 3) Zekat vermemek: Hangi millet mallarının zekatını vermezse mutlaka gökten yağmur kesilir. Hayvanlar da olmasaydı tek damla yağmur düşmezdi. 4) Ahdin bozulması: Hangi millet Allah ve Resûlünün ahdini (yani düşmanla yaptığı anlaşmayı) bozarsa, Allah Teâla hazretleri o millete, kendilerinden olmayan bir düşmanı musallat eder ve ellerindeki (servet)lerin bir kısmını onlar alır. 5) Kitabullahla hükmetmeyi terk: Hangi milletin imamı Kitabullahla ameli terkederek Allah'ın indirdiği hükümlerden işlerine gelenleri seçerlerse, Allah onları kendi aralarında savaştırır."

PIRLANTA SERİSİ...

Bir imtihanlar zinciridir hayat baştan başa. Tâ çocukluktan başlar insanoğlu için imtihanlar. Ve rûh bedenden ayrılacağı ana kadar da devam eder durur. Anlayıp sezebilenler için bu küçük küçük imtihanlar, birer eleme ve finale kalan ruhların tesbât edilmesiyle alâkalıdır. İnsanoğlunun vicdanında ve rûhâ-nîlerin gözünde tesbât edilmesiyle...

Çeşit çeşittir imtihanlar ve bütün bir hayat boyu, değişik boy ve derinlikte devam eder dururlar: Mektebe alınma imtihanı, sınıf geçme imtihanı, mektep bitirme imtihanı; evlâdın babadan, babanın evlâttan bulma imtihanı ve daha bir sürü imtihan... Hele bunlar arasında insanî düşünce ve yüksek ideâllerinden ötürü "saf dışı" edilme ve vatandaşlık haklarından mahrum bırakılma imtihanı oldukça ağır ve gurur kırıcıdır.

Bir de düşmanın amansızlığı ve insafsızlığı yanında, vefasız dostların eliyle çekilen imtihanlar vardır ki; doğrusu dayanılması en güç olan imtihan da işte budur. Zira, düşmanın hasımca vaziyeti, insanlık ve mürüvvetle telif edilmese bile, düşmanlık mantığına uygundur. Hatta düşünce yapısı, dünyaya bakış keyfiyeti ve değer hükümlerindeki farklılıklar çoğaldıkça da bu husûmetin artması -aynı mantıkla- tabîî görülebilir. Ne var ki aynı kader çizgisinde kavga verenlerin, aynı duygu ve

düşünceleri paylaşanların kıskançlık ve rekabet hissiyle, gammazlamalara düşmeleri, kat'ıyyen akıl ve mantıkla telif edilemez. Hele insanlık ve mürüvvetle asla..!

Evet, böyle vefa umulan bir yerden ihânet ve cefâ görmek, hem acı hem de oldukça düşündürücüdür. Ama neylersin ki; aldatmanın akıllılık, inhisar-ı fikir¹ ve saplantıların sadâkat, bağınazlığın muhafazakârlık sayıldığı bir dünyada, bu kabil ibtilâ ve imtihanlar eksik olmayacağından, bilip dayanmadan başka da çaremiz yoktur. Evet, ferd olarak, aile olarak ve toplum olarak:

“Gelse celâlinden cefa
Yahud cemâlinden vefa
İkisi de câna safâ
Lütfun da hoş kahrın da hoş.”

deyip dayanma mecburiyetindeyiz.

Dünden bugüne yer yer düşmanlarından ve zaman zaman da dost kılığına bürünmüş hasımlarından, devamlı ihânet darbeleri yiyen ve sürekli olarak hırpalanan bu millet, bütün tarih boyunca imtihanların en acı ve en ağırlarını gördü. En korkunç hıyanetlere maruz kaldı. Gün geldi ki dört bir yandan bütün dünya onun üzerine at sürdü ve onu ablukaya aldı. Hatta bu dönemde, onun bütün bütün tarihten silineceği zehâbına kapılanlar da oldu. Ama o, bu ölüm kalım imtihanlarını da atlatarak bir kere daha bütün bir hasım dünyanın plânlarını altüst etti. Belki o, bundan sonra da bir kısım imtihanlar görecektir, tekrar tekrar ırgalanacak, karşısına ateşten tepeler, kandan irinden deryalar çıkacak; ancak, bütün bunlar onun, kendini yenilemesine ve metafizik gerilimine yardımcı olacaktır. Zira o bunlarla dost ve düşmanını tanıyacak, bunlarla bilenecek ve bunlarla düştükten sonra doğrulup kalkmanın ve kendine gelmenin yollarını öğrenecektir...

İnsan imtihanlarla saflaşır ve özüne erer. Hayat, imtihanlar sâyesinde yeknesaklıktan kurtulur ve renklilik kazanır. Ruh imtihan gördüğü nisbetde olgunlaşır ve büyük işleri göğüsleyebilecek hâle gelir. Geçirilen imtihanın ağırlığı ve soruların terleticiliği nisbetinde, ferd, insanlık mektebinde sınıf

geçmeye ve yükselmeye hak kazanır.

İmtihanın olmadığı bir yerde ferdin saflaşıp özüne ermesinden, toplumun gerilip çelikleşmesinden bahsedilemez. İmtihanla sıkışan ve büzülen ruhlardır ki yay gibi gerilir, ok gibi fırlar ve bir solukta hedefe ulaşırlar. Evet, sabah akşam onların çevrelerinde dolaşıp duran endişeler, yer yer yuvalarını sarsıp geçen açlıklar, susuzluklar, sıkıntılar, hatta mal ve canlarına gelen zarar ve ziyanlar, beklenmedik şekilde hâdiselerin demir paletleri altında kalıp ezilmeler, onları en sert çelikler hâline getirecek ve istikbâle hazırlayacaktır.

İmtihan görmemiş ölü gönüllerin ve ham ruhların, nefisleri adına insanlığa yükselmeleri bahis mevzuu olmayacağı gibi, içinde yaşadıkları topluma da en küçük bir menfaatleri dokunmayacaktır.

Elmas gibi ruhların, kömür tıynetli kimselerden ayrılması imtihana bağlıdır. İmtihanın olmadığı bir yerde, altını taştan, topraktan; elması da kömürden tefrik etmeye imkân yoktur. Ve yine imtihanın olmadığı bir yerde, en uğursuz ruhlar en yüce kametlerle iç içedir. İmtihanla, melekler gibi sâfi ruhlar, habis ruhlardan ayrılır ve kendileri için mukadder zirvelere ulaşırlar.

Bunun böyle olduğunu bilen hakikate âşına bir gönül için, her imtihan, insanı gökler ötesi âlemlere uçuran bir kanat ve imtihanda görülen her sıkıntı da ona güç ve canlılık kazandıran bir iksirdir. Böyle birinin nazarında ateşlere atılmak, Yaratıcı'nın dostluğuna doğru atılmış en güçlü bir adım; çarmıhlara gerilmek de ona yükselmenin yüce birer vesilesi sayılır.

Evet, gönlünü en yüce ideâllerle donatmış birisi için, heryeni imtihan onun azmine indirilmiş bir kamçı, irâdesini şahlandıran bir efsun ve gönül kadranını aydınlatan bir ışıktır. O gördüğü her imtihanla kristâller gibi berraklaşır, yay gibi gerilime geçer ve adım adım, gönlünde kurduğu cennetlere doğru yükselir.

Kahrı-lûtfu bir bilmeyen mürde gönüller² varsın bundan birşey anlamasınlar. Geçen hakikatın meâline gönül vermiş ideâlistler, bu uğurda çekilen ızdıraplardan daha zevkli birşey tanımayacaklardır. Ocaklar gibi yansalar dahi, âh u efgan edip

ağyâra dert yanmayacaklardır. Ne dostların vefasızlığı ne de düşmanın insafsızlığı onları millet ve vatan yolunda hizmetten alıkoyamayacaktır. Ve işte ahd u peymânları: 3

“Felek esbab-ı cefasın toplasın gelsin,
Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azîmetden.”

BİRBİRİMİZLE İMTİHAN

İşte, temelinde bu espri olan İslamiyet’i yaşarken bizim de, o birliğe ulaştırabilecek tavır ve davranışları iradî olarak sergilememiz lazımdır. Unutulmamalıdır ki; biz başka vesilelerle olduğumuz gibi birbirimizle de imtihan oluyoruz. Yani, Cenâb-ı Allah bizi bir kısım hadiselerle ve şerirlerin şerleriyle imtihan ettiği gibi kendi kardeşlerimizle de imtihan ediyor. Kur'an-ı Kerim de, “..Biz onların bir kısmını diğerleriyle imtihan ettik..” (En'am, 6/53) buyuruyor. Öyleyse biz, diğer müminlerle aramızdaki her münasebeti imtihanın ayrı bir yönü olarak ele almalı, bütün menfî duygu, düşünce ve tavırları imtihan unsurları olarak görmeliyiz.

İnsan bir imtihanda olduğunu daha baştan kabul etmezse, en yakın daireden küfür dairesine kadar herkesin onunla uğraştığına, elini attığı her dalın kırılıp her yerin sarsıldığına, herkesin ona karşı düşman vaziyeti aldığına inanır. Oysa, bunların birer imtihan vesilesi olduğunu kabul etse, o türlü bütün mülahazalar eriyip gidecektir. Sürekli şoku yaşanan çirkin yüzlü toslamalar gayet mûnis, inşirah veren hadiseler haline gelecektir. Ama biraz katlanmak gereklidir.

Bizler beşeriz, dolayısıyla bir kısım kusurlarımızın olması gayet normaldir. İnsanları teker teker deşelezeniz; az konuşursanız, bir psikanalize tâbi tutsanız, hemen herkesin kendi arkadaşlarına karşı neler neler döktürdüğünü görürsünüz. Bu beşer tabiatında vardır. Onun için, biraz sadrı geniş, sinesi yumuşak bir insan olmaya çalışmalı. Önüne çıkan dağları tepeleri aştığı gibi dost ve arkadaşlarının kusurlarını da kulluk yolundaki akabeler olarak görmeli ve onları da sabır, hoşgörü ve hilmin kanatlarını kullanarak aşmaya gayret göstermelidir.

İnsan ebedî saadete talip olduğundan, en başta şunu

düşünmesi gerekir: Biz ucuz bir şeye değil, ebedî saadete talibiz. Üstad Hazretleri'nin Yirminci Mektup'ta verdiği ölçüler içinde "Dünyanın bin sene mes'udâne hayatı, bir saat hayatına mukabil gelmeyen Cennet hayatına; ve o Cennet hayatının dahi bin senesi, bir saat rüyet-i cemâline mukabil gelmeyen bir Cemîl-i Zülcelâlin daire-i rahmetine ve mertebe-i huzuruna" talibiz. İşte, ardına düştüğümüz hedef bu kadar pahalı olunca, o hedef nisbetinde de ceremeye katlanmamız, mağrem altına girmemiz iktiza eder. O büyük hedefe yürüdüğümüz yolda birer tepe şeklinde önümüze çıkan sevmediğimiz tavır, söz ve davranışları o kutlu hedef hatırına baştan kabul etmek, imtihan vesilesi bilmek ve güzel huyla onları aşip tekrar yola koyulmak gerekir.

Öyleyse, keşke insanların kusurlarından daha çok, iyi yanlarını görüp takdir edebilsek.. Keşke başkalarının hatalarına karşı gözsüz, kulaksız ve dilsiz olabilsek de o kusurları görmesek, duymasak ve dile dolayıp mukabelede bulunmasak.. ve Allah'ın bizi affettiği, Peygamber'in affa âmâde olduğu ve bazı has kulların affetmeyi tabiat haline getirdiği gibi bizler de herkesi affedebilsek.

İslamiyet, insanların kusurlarını araştırmamayı, gayr-i ihtiyari gördüğümüz zaman da göz yummayı ve onları affetmeyi sadaka saymıştır. Affı esas alan insanları sena makamında Kur'an-ı Kerim: "O takvâ sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkeyle yutkunur ve insanları affederler.." (Al-i İmran, 3/134) demektedir.³⁴⁰

Soru: İnanıp, inandığı istikamette hizmet eden insanlar olarak karşılaşılabileceğimiz en önemli imtihan çeşitleri nelerdir?

Allah Rasulü (s.a.s) döneminden başlamak suretiyle, günümüze gelinceye kadar, İslâm davasına sahip çıkan hemen her ferd, çeşitli imtihanlara muhatap olmuştur. Olabildiğine çeşidi çok olan bu imtihan unsurlarının başında, hiç şühpesiz, ehl-i dalâlet ve ehl-i küfrün baskısı, müminlere düşünce ve niyetlerini anlatma imkan ve fırsatının verilmemesi, ölüme ve

öldürülmeye kadar uzanan eziyet ve işkenceler gibi hususlar gelir. Bu hususlarda mutlak fazilet ve kemal, Sahabe-i Kirarri a aittir. Gerçi Ashab-ı Kiram'dan önce de davaları uğrunda, Efendimiz'in Habbab b. Eret'e ifade ettiği: "İnananlar, sırf inançları yüzünden çukurlara yatırılır, testere ile vücutları ikiye ayrılır, demir taraklarla etleri kemiklerinden sıyrılırdı da, onlar yine dinlerinden dönmezlerdi." şeklinde resmedilen kahramanlar da vardı ama, ihtimal ki yine de mutlak fazilet ve kemal, Sahabe-i Kiram hazerâtına aittir.

Daha sonraki dönemlerde de, Sahabe misal eziyet ve işkencelere maruz kalanlar olmuştur. Mesela, bizim dünyamızda bir Ebu Hanife, bir Ahmet bin Hanbel bir Serahsi, bir Gazali ve bir Bediüzzaman Hazretleri buna önemli misaller teşkîl ederler. Ve bu zatlarla, aynı çizgide eziyetlere maruz kalan kişiler de, dava düşünceleri, hayat felsefeleri, aksiyon ve fedakârlıkları bakımından aynı arenanın kahramanları sayılabilirler.

İmtihan unsurlarından en önemlisi -bana göre- Kurân'ın, "Bazınızı, bazınız ile imtihan ediyoruz." (En'am, 6/53) ayetinde ifade buyurduğu, hizmet insanların kendi aralarında imtihan olmalarıdır. Böyle bir imtihan, imtihanların en korkuncu ve kazanma kuşağında kaybetmeye en yakın olanıdır. Sahabe-i kiram, imtihanın bu türlüğü ile defaatle karşı karşıya gelmiş ve Allah'ın inayetiyle hemen bu imtihanların hepsini de kazanmıştır...

İmtihan çeşitlerinden bir diğeri de tenperverlik, hâneperverlik, çocukperestlik, torunperverlik.. vb. şeylerdir. Hizmetin ilerleyen seyri içinde, özellikle bir zamanlar önde bulunan insanlar için her zaman söz konusu olan bu imtihan, şimdilerde çoklarının elenmesine sebep olabilir. "Bizler çok çalıştık. Artık gençler koşsun. Biraz biz, istirahatımıza bakalım. Evimiz, çoluk ve çocuğumuzla ilgilenelim" düşüncesi, böyle bir imtihanın başlangıcı sayılabilir. Buriunla ilgili olarak, Ebu Eyyüb elEnsari(r.a)'nin İstanbul kuşatması esnasında "Aİlah yolunda *infak edin*. Kendi ellerinizle kendinizi *tehlikeye* atmayın" (Bakara, 2/195) ayeti münasebetiyle beyan buyurduğu hakikat her zaman şayân-ı mütalâa olmalıdır.

Kuşatma esnasında bir kısım askerler, kendilerini göz göre göre ölüme atan arkadaşlarına: "*Kendi* ellerinizle kendinizi tehfikeye atmayın." ayetini okuyarak onları uyarırlar. Bunun üzerine Mihmandar-ı Rasul Ebu Eyyüb Hazretleri "Âyeti doğru okuyor, fakat yanlış tevîl ediyorsunuz." der. Ve devamla "Biz Ensar topluluğu, Mekke fethinden sonra "artık İslâm aziz oldu. Biz de mal varlığımızı muhacirin ile paylaşmış, bahçelerimizi bağlarımızı ihmal etmiştik. Şimdi biraz da kendi başımızın çaresine bakalım." dedik. O esnada bu ayet nazil oldu. Yani "Mallarınızı Allah yolunda infak edin. İnfak etmemek suretiyle kendinizi, kendi ellerinizle tehlikeye atmayın." Görüldüğü gibi Kurân'ın beyanıyla, böylesi düşünceler de bir imtihan sayılabiliyor.

Şahsen ben ölümü arzu etmenin de bir imtihan olduğu kanaatindeyim. Kavuşabiliriz, kavuşamayız bu ayrı bir mesele ama, Allah Rasulü (s.a.s), Ashabı, Tabiin, Tebe-i Tabiîn ve günümüze gelinceye kadar nice büyüklerle kavuşmayı arzu etme çok güzel bir şey. Ancak, bunun, hizmetler dolayısıyla çekilen sıkıntılar yüzünden olmadığını nereden bileceğiz!

Hasılı; hizmet erlerinin başına musallat olmuş dünya kadar imtihan çeşitleri vardır. Mühim olan, hakikat erlerinin bunun farkında ve şuurunda olarak, kulluğun gerektirdiği tavrı takınabilmeleridir.

Unutmayın! "Vazife cümleden âlâ, nefis cümleden edna."³⁴¹

HER SEVİYEDE İMTİHAN

İnsan her seviye ve mertebede imtihan halindedir. Mesela:

Risâle-i Nur Külliyyatı iyi bir ameliyat-ı fikriyye yapmaya vesiledir. Herkes kendi seviyesine göre okursa ve hele sürekli okursa ondan çok çok istifade edebilir. Çünkü bu eserler Kur'ân'dan mülhem pırıltılardır. Öyle olması da bir imtihandır. Eserlerde kullanılan ifade tarzı da bir imtihan.. Bediüzzaman'ın ekrad içinde neş'eti de ayrı bir imtihandır. Bazıları işte bu noktalara takılıp kalabilir ve o bereketli zat ve eserlerinden yararlanmayabilirler.

Bunun için, insan; Allah'tan (cc) devamlı olarak istikamet istemeli. Nasıl ki gündüz yaptığı ibadetten dolayı yorulan bir insan, uyuduğu zaman da ibadet yapmış gibi sevap alır. Öyle de hayatının her saniyesinde istikamet arzusuyla dopdolu yaşayan bir insana da Allah (cc) birgün bunu lütfedebilir.

İMTİHAN SIRRI

İmtihan görmemiş ölü gönül ve ham ruhların, nefisleri adına insanlığa yükselmeleri bahis mevzuu olamayacağı gibi, içinde yaşadıkları topluma da, en küçük bir menfaatleri dokunmayacaktır.

Elmas gibi ruhların, kömür tıynetli kimselerden ayrılması imtihana bağlıdır. İmtihanın olmadığı bir yerde, altını, taştan-topraktan; elması da kömürden tefrik etmeye imkân yoktur. Ve yine imtihanın olmadığı bir yerde, en uğursuz ruhlar en yüce kametlerle iç içedir. İmtihanla, melekler gibi sâfi ruhlar, habis ruhlardan ayrılır ve kendileri için mukadder zirvelere yürürler.

HZ. EYYUB VE İMTİHAN

Soru: Hz. Eyyûb (as)'un bir hastalıkla imtihan edilmesi herhangi bir günahından dolayı mı idi?

Cevap: Hz. Eyyûb (as)'un hiç günahı olmayabilir. Ancak nebîler mukarrabinden oldukları için, akıllarından geçen birşeyden dolayı bile böyle hastalıklara mübtela olabilirler. Onlar kendi dünyalarında, kendi nübüvvet platformlarında kurbiyetin iktiza ettiği şeyi ihlal ederlerse, Allah (cc) onlara böyle bir belâ verebilir. Fakat herşeye rağmen biz onları kritiğe tâbi tutamayız.

Ayrıca bela ve musibet için, ille de önceden günah işlenmiş olması şart değildir. Zira Peygamber Efendimiz'in (sav) masum olmasına rağmen sık sık başı ağrır ve bundan dolayı da başlarına sarık sararlardı. Şimdi bunun arkasında hemen bir günah aramak kat'iyen doğru değildir.

Ayrıca bir de müsbet ve menfî ibadet şekli vardır. Müsbet ibadetler namaz, oruç vs.. menfîler ise işte böyle hastalıklar vesairdir. Ayrıca böyle bir imtihanla sadıklar, sadık dostlar ortaya çıkar. Nitekim Hacı Bayram Veli'nin bir imtihan neticesinde bir

buçuk müridinin kalması gibi. Bu çok önemlidir. Evet, sizi en sıkıntılı anınızda terketmeyen, sizin en sadık dostlarınızdır.

Bu uzun faslı Yunus Emre'nin irade ile alâkalı mısralarıyla bitirelim:

Aciz kaldım zalim nefsin elinden
Şol dünyanın lezzetinden doyamaz.
Aynını (gözünü) almıştır gaflet gömleğin
Ömrünün gelip geçtiğini bilemez.

Îlâhî gaflet gömleğin giyene,
"Müslüman" der misin nefse uyana?

Kazanıp kazanıp verir ziyana
Hakk yoluna bir pulunu kıyamaz.

Îlâhî, gafletten uyar gözümü,
Dergâhında kara etme yüzümü
Yunus eder, gelin tutun sözümü
Dünya seven, ahireti bulamaz.

TALÛT'UN ORDUSUNUN NEHİRLE İMTİHANI VE İPTİLÂLAR

Talût'un ordusu, nehirle imtihan oluyor. Kur'an-ı Kerim, emre rağmen oradan bir avuçtan fazla su içenlerin devam edemediğini buyuruyor. Bu dökülme, sadece o andaki emri yerine getirmemeden dolayı mıdır, yoksa Uhud'da münafıkların seçilmesi gibi, bir seçme mi olmuştur?

Bir seçme yaşıyor. Münafıkların ve yola devam edemeyeceklerin, hususiyle de kalplerinde maraz olanların ayrılıp, sağlamların kalması için bir seçme oluyor. Evet, böyle bir seçme olmalıydı ki, daha sonra ordu bozanlık yapacaklar, daha ciddî ve zor anlarda birliği terk edip gidecekler ayrılsın; ileride kuvve-i maneviyeyi kırmaya vesile olmasınlar.

Söz konusu âyette tercih edilen kelime "iptilâ"dır; bir imtihan, bir deneme ve test etmedir. İslâm'ı tercih bir imtihandır. İnsan, Müslüman olur, İslâm içinde daha has yerlere gelir. Bir yandan bunlara seviniriz; bazen de has bir daireye,

varlıklı bir insan girdiği zaman endişe ederiz. İşi bozulabilir, servetini kaybedebilir ve geri dönebilir diye korkarız. Allah, kabiliyetsizlere, münafıklara, şahsî çıkar peşinde koşanlara yer olmasın diye, insanı değişik imtihanlara tâbî tutar. Bu tür imtihanın olmadığı zaman yok gibidir. Ne var ki, imtihanın şekli her zaman değişik olur. Âdet-i Sübhâniye böyledir ve böyle işler.

İbtilâdan başka, Kur'an'da bir de "fitne" kelimesi geçer. Bir yazıda fitnenin 17 manâsı olduğu ifade ediliyordu: imtihana maruz kalma, mazeret, çeşitli belâlara uğratılma, iç savaş, anarşi vb fitne mefhumunun içine dâhildir.³⁴²

İMTİHANDA KAYBETME SEBEBİ OLARAK TEFEKKUHTA BULUNMAMA

Kaybetme sebebi olarak, meselâ Tевbe sûresinin sonu ve Fetih sûresinde görüldüğü üzere, bazı âyetlerde tefekkuh sahibi olmama zikrediliyor. Bu hususta ne buyurursunuz?

Tefekkuh, işin özünü kavrama, illet-malûl, sebep-netice arasındaki münasebeti görme, kozaliteye göre düşünme demektir. Mülâhazalarını günûbirlikçiliğe bağlayanlar, küllî bakıp, küllî düşünemeyenler, küll-cüz', yani bütün-parça arası gidip gelmesini bilemeyenler, neticeyi de göremezler.

Kur'an-ı Kerim'de tefekkuhun yanı sıra, teakkul, tefekkür gibi kelimeler de geçer. Teakkul, akli kullanma demektir. Kur'an-ı Kerim'de, felsefedeki gibi, başlı başına bir fakülte, âtıl bir lâtife olarak akla yer verilmez. Akıl, hep fiil olarak kullanılır. Tefekkür ise, bilme, bildiğini bilme ve bir de bilgiyi kullanma gibi üç buudlu bir faaliyettir. Tefekkürî bir bakış, aynı zamanda tecessüsî bir bakıştır. Bunun zirvesi ise, te'vîl ehâdîstir. Te'vîl-i ehâdîs, sadece rüya yorumu demek değildir. Hayatını şuurla yaşayan, her hadiseye sebep-netice çerçevesinde bakabilen, her şeyden bir manâ çıkarmasını bilen ilhama açık ruhlar, te'vil-ehâdîsin üveykleridirler. Batı düşüncesinde tarihe ve hadiseler tek yönlü bir akış olarak bakılır; su akıp gittiği için, bir ırmakta ikinci defa yıkanılmaz denilir. Hadiseler akıp gitmektedir. Fakat, ayniyete yakın bir misliyet içinde akıp gitmektedir. Bu

bakımdan, her hadisenin bir de perde gerisi, hikmeti, birbiriyle münasebeti, sebep ve neticesi vardır. Meselâ, şu masada, kim nereye oturuyor, nasıl davranıyor, sürahiler, termoslar nasıl diziliyor, bunları tefahhus ve tecessüsle gözleyen, hayatını duyarak yaşayan bir insan, bir-kaç günlük bir müşahedeyle, bunlardan bile yanıltmayacak manâlar çıkarabilir ve kesin denebilecek neticelere varabilir. Bu da, bir çeşit firâsettir.³⁴³

TEFSİR...

وَلْتَبْلُوْكُمْ بَشٰىءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوْعِ وَتَقْصِ مِّنَ الْاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ
وَيَنْشُرِ الصَّابِرِيْنَ

Âyette meâl olarak şöyle buyurulmaktadır: "Andolsun ki, sizi biraz korku, açlık, mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azalma (fakirlik) ile imtihan eder, deneriz. (Ey Peygamber!) Sen sabırlı davrananları müjdele."

Kasem olsun ki, sizi, içinize salacağımız bir kısım korkularla imtihan ve ibtilaya tâbi tutacağız. Defaatla başınıza korku salacak, ehl-i dünyayı size musallat edecek, böylece kim korkuyor, kim korkmuyor, haricî vucud noktasında bunu ortaya çıkaracağız. Evet, kimin korkup korkmadığını ilim noktasından Cenab-ı Hakk (c.c.) biliyor. Fakat, kudret ve iradenin taalluk sahası olan haricî vücut noktasında kimin korkup kimin korkmadığını ortaya koymak için O sizi durmadan imtihana tâbi tutacaktır.

Bu imtihanlardan biri de korkudur. İnsan, zelzeleden, açlıktan, susuzluktan, maddî-mânevî düşmandan korkar ve bunlar onun için bir imtihan olur..

İmtihanın ikinci çeşidi de açlıkla yapılandır. Ümmet-i Muhammed belli devirlerde bu imtihanın en şiddetlisine maruz kaldı. Günümüzde böyle bir imtihan sözkonusu değildir. Vâkıa, bugün de bir kısım açlıklar, sefaletler yok değildir ama, bunlar, günümüz insanının israf ve suistimallerine terettüb eden bir kısım tokatlardır. Oysaki bizden evvelki nesiller, hususiyle de son iki asrın insanı, hârici ve dâhili düşmanların tasallutuyla, açlığın en acımasızına maruz kalmışlardır. Evet, bugün de belki bazı

Afrika ülkelerinde de açlık vardır; ancak bu onların sustimalinden kaynaklanan bir tokattır. Başka vesilelerle o hususu, uzun uzadıya anlattığım için burada temas etmeyeceğim.

Mal noksanlığı, bir bakıma gelecek çeşitli âfetlerle olabileceği gibi, bereketin kaldırılmasıyla da olabilir. Bu da imtihan çeşitlerinden biridir. Ve günümüzde enflasyon bu imtihanların en zorlu olanıdır.

Nefislerdeki noksanlık ise, hem öldürölme hem de insanca yaşama haklarından mahrum bırakılma gibi ma'nâlara gelebilir. Dıştan gelen taarruz ve istilâlara karşı yapılan mücadelede İslâm âlemi şehidler vererek nefiste noksanlık imtihanı görebilecekleri gibi dahilde, İslâmî hayâtı yaşayanlar, cemiyet hayatından tecrid edilip ve onlara üçüncü sınıf vatandaş muâmelesi yapılmak suretiyle de imtihandan geçirilebilirler. Bütün bunlar Cenâb-ı Hakk (c.c.)'ın ibtila ve imtihanıdır. Ve mü'minler imtihan olmaktadır.

"Semerat", meyveler demektir. Allah (c.c.) bağ ve bahçelerimize verdiği ve vereceği âfetlerle bunlarda noksanlıklar meydana getirir ve bizi imtihan eder. Bir de her türlü çalışma ve gayretin netice ve semeresiyle bizi imtihan eder ki, bu da yine semeratla imtihandır. Bu imtihanlar ya bizim çeşitli günahlarımıza terettüb eden imtihanlardır. Allah (c.c.) bunlarla bizi uyarmak ve kendimize getirmek istemektedir; ya da derece ve mertebemizin artması içindir ki, bu da bizlere Cenâb-ı Hakk (c.c.)'ın bir lütfu demektir.

Sabır ve sadakat ancak imtihanlarla belli olur. Her türlü imtihan karşısında, Hakk (c.c.) kapısından ayrılmayanlar ve orada kalmaya kararlı olanlar, kapının her açılıp kapanışında, başı kapının eşiğinde bekleyenler bu imtihanı kazanmış olacaklardır. Az bir sıkıntı ile yol-yön değiştirip, kapının önünden ayrılanlar da kaybetmiş olacaklardır.

Efendimiz (s.a.v.) bir bela veya musibete maruz kaldığında hemen abdest alır ve namaza dururdu. "Sabır ve namazla Allah (c.c.)'tan yardım isteyin" (Bakara, 2/153) âyeti bize bu hakikatı

anlatıyor. Musibet sizi çepe çevre sardığı ve ufkunuzu kararttığı zaman bu girdaptan çıkmanın ve kurtulmanın yolu sabır ve namazdır. Evvelâ dişini sıkarak sabredeceksin; sonra da kullukta ısrar ederek, Rabb'inin dergahına yüz süreceksin.

İhtimal ki, Cenâb-ı Hakk (c.c.) bu imtihanlarla, bizim, sabır, tahammül, vefa ve sadakatımızı ortaya çıkarmakta böylece hem kendi lütûflarını hem de bizim gerçek değerlerimizi ihtar etmek istemektedir. Evet O, sabır ve sadakatınızı geçirdiğiniz imtihanlar karşısında gösterdiğiniz tavır mezurasıylaölçecek ve kendinizi kendinize tanıttıracaktır. Ta ki, kimsenin Allah (c.c.) 'a karşı bir delîli kalmasın. Belki de kul böyle bir ölçü ve tartı ile kendini deneyip ölçtükten sonra, şu itiraflarda bulunacaktır: Ya Rabbi, meğer ben ne döneke insanmışım. Sen beni bir kere imtihan ettin, kapıyı yüzüme bir kere kapadın, dümenimi bir kere bozdun, ben de artık bu iş olmaz dedim, ayrılıp gittim. Oysa ki bu bozgun, hiç durmadan tekerrür edip dursaydı, bana düşen vazife, yerimde sebat etmek ve.. senin düşmanlarınla yaka paça olmaktı. Sen belki, yüzlerce defa benim ordumu bozguna uğratacaktın; ama ben hep "Seni, Seni" diyecektim. Sen evimi başıma yıkacak, evlad ve mal acısıyla yüreğimi yakacaktın; ben hiç tavır değiştirmeden "Seni, Seni" diyecektim. Sen tepeden tırnağa vücuduma hastalıklar salacaktın, ben de dayanamayarak inim inim inleyecektim; ama, biraz derman bulunca ve iki kelime konuşma fırsatı yakalayınca yine "Seni, Seni" diyecek ve hep Seni isteyecektim. Bunları demem gerekirken, diyemedim, sarsıldım, döndüm ve ayrılıp gittim. Meğer ben ne döneke biriymişim..!

Kul, hak ve istikamet üzerinde olduğu demlerde de imtihan olur. Bir çok hadisin beyanıyla, Allah (c.c.) kulunu imtihan eder, başına çeşitli belâ ve musîbetler yağdırır, tâ ki kul, Rabbi'nin huzuruna tertemiz gidebilsin ve Cennet yamaçlarında huzur ve itminanla tenezzühten tenezzühe koşsun-dursun...

Evet, bizler de bir çok defa elenecek, kalburlara konacak, eleklerden geçirilecek ve imtihan olacağız. Böylece, has hamdan, kömür de elmaştan ayrılmış olacak. Bilhassa günümüzde böyle bir imtihana zaruret vardır. Zira ilerde

muhtemel dönekliliklerin önünü almak ancak bu gün görölüp geçirilen imtihanlarla mümkün olabilecektir. Onun için, İlâhî da'vâyı omuzlamaya, taşımaya namzet olanlar arasında imtihan çok önemli bir faktördür; bunu da bizzat Cenâb-ı Hakk (c.c.) yapmaktadır ve yapacaktır. Bize düşen sadâkatla bu kapıdan ayrılmamaktır.

RİSALE

...Din bir imtihandır. Teklif-i İlâhî bir tecrübedir. Tâ ervâh-ı âliye ile ervâh-ı sâfile müsâbaka meydanında birbirinden ayrılın. Nasıl ki bir mâdene ateş veriliyor, tâ elmasla kömür, altınla toprak birbirinden ayrılın. Öyle de, bu dâr-ı imtihanda olan teklifât-ı İlâhiye bir ibtilâdır ve bir müsâbakaya sevtir ki, istidad-ı beşer mâdeninde olan cevâhir-i âliye ile mevadd-ı süfliye birbirinden tefrik edilsin.

Mâdem Kur'ân, bu dâr-ı imtihanda bir tecrübe sûretinde, bir müsâbaka meydanında beşerin tekemmülü için nâzil olmuştur; elbette şu dünyevî ve herkese görünecek umûr-u gaybiye-i istikbâliyyeye yalnız işaret edecek ve hüccetini ispat edecek derecede akla kapı açacak. Eğer sarâhaten zikretse, sırr-ı teklif bozulur. âdetâ gökyüzündeki yıldızlarla vâzıhan Lâ ilâhe illallah yazmak misillü birbedâhete girecek; o zaman, herkes ister istemez tasdik edecek. Müsâbaka olmaz; imtihan fevt olur. Kömür gibi bir ruh ile elmas gibi bir ruh beraber kalacaklar.

ABDİN İMTİHANI

Bir zaman şeytan, Hazret-i İsâ Aleyhisselâma itiraz edip demiş ki: "Madem ecel ve herşey kader-i İlâhî ilemdir; sen kendini bu yüksek yerden at, bak nasıl öleceksin." Hazret-i İsâ Aleyhisselâm demiş ki:

إِنَّ اللَّهَ أَنْ يَخْتَبِرَ عَبْدَهُ وَلَيْسَ لِلْعَبْدِ أَنْ يَخْتَبِرَ رَبَّهُ

Yani, "Cenâb-ı Hak abdini tecrübe eder ve der ki: 'Sen böyle yapsan sana böyle yaparım. Göreyim seni, yapabilir misin?' diye tecrübe eder. Fakat abdin hakkı yok ve haddi değil ki, Cenâb-ı Hakkı tecrübe etsin ve desin: 'Ben böyle işlesem Sen böyle işler misin?' diye tecrübevâri bir surette Cenâb-ı Hakkın rububiyetine karşı imtihan tarzı, sû-i edeptir, ubudiyete münâfidir."

CENNETTEN İHRACIN HİKMETİ

Sual: Hazret-i Âdem'in (a.s.) Cennetten ihracı ve bir kısım benîâdem'in Cehenneme ithali ne hikmete mebnidir?

Elcevap: Hikmeti, tavziftir. Öyle bir vazife ile memur edilerek gönderilmiştir ki, bütün terakkiyât-ı mâneviye-i beşeriye'nin ve bütün istidâdât-ı beşeriye'nin inkişaf ve inbisatları ve mahiyet-i insaniye'nin bütün esmâ-i İlâhiyeye bir âyine-i câmia olması, o vazifenin netâicindendir. Eğer Hazret-i Âdem Cennette kalsaydı, melek gibi makamı sabit kalırdı; istidâdât-ı beşeriye inkişaf etmezdi. Halbuki, yeknesak makam sahibi olan melâikeler çoktur; o tarz ubudiyet için insana ihtiyaç yok. Belki hikmet-i İlâhiye, nihayetsiz makamâtı kat edecek olan insanın istidadınamuvafık bir dâr-ı teklifi iktiza ettiği için, melâikelerin aksine olarak, muktezâ-yı fitratları olan malûm günahla Cennetten ihraç edildi.

Demek, Hazret-i Âdem'in Cennetten ihracı ayn-ı hikmet ve mahz-ı rahmet olduğu gibi, küffârın da Cehenneme ithalleri haktır ve adalettir...

İMTİHAN MEYDANI

...Hakîm-i Ezeli, inâyet-i sermediye ve hikmet-i ezeliyenin iktizâsı ile, şu dünyayı, tecrübeye mahal ve imtihana meydan ve Esmâ-i Hüsnâsına ayna ve kalem-i kader ve kudretine sayfa olmak için yaratmış. Ve tecrübe ve imtihan ise neşv ü nemâya sebeptir. O neşv ü nemâ ise, istidadların inkişafına sebeptir. O inkişaf ise, kabiliyetlerin tezâhürüne sebeptir. O kabiliyetlerin tezâhürü ise hakâik-ı nisbiyenin zuhuruna sebeptir. Hakâik-ı nisbiyenin zuhuru ise Sâni-i Zülcelâlin Esmâ-i Hüsnâsının nukuş-u tecelliyâtını göstermesine ve kâinatı mektubât-ı Samedâniye sûretine çevirmesine sebeptir. İşte şu sırr-ı imtihan ve sırr-ı teklif iledir ki, ervâh-ı âliyenin elmas gibi cevherleri, ervâh-ı sâfilenin kömür gibi maddelerinden tasaffî eder, ayrılır.

NÜKTELER...

İmtihan denilince, insanın hatırına çok şeyler geliyor. Bazılarını sıralayalım.

İmtihanda önemli olan çok yazmak değil, doğru yazmaktır. On kağıt doldurup bir alamayanlar da var, bir kağıda yüz alanlar da. Öyle ise uzun ömür güzel şeylerden daha fazla yazmak için istenmeli.

İmtihan salonunda en önde oturmak, elbiselerin en güzelini giymek, kalemlerin en kıymetlisini kullanmak. Neticeye zerre kadar tesir etmez. Bunların hepsi caiz ama, hiç biri vacip değil. Vacib olan, şart olan: sorulara doğru cevap vermek.

Bahtiyarlık da, bedbahtlık da imtihan süresince belli olmaz. Akıbetini bilmediğimiz kimsenin dünyevi imkanlarına heveslenmemiz doğru değil.

İmtihan süresince kimseye müdahale edilmiyor. Dileyen dilediğini yazmakta serbest. Ama doğru yazmaya teşvik, yanlış için tehdit var. Her ikisi de adayların menfaatine.

Bu dünya imtihanının en önemli özelliği de, adaylara doğru cevapların önceden bildirilmiş olması. Öyle değil mi? Neleri yapıp, nelerden sakınacağımızı hepimiz bilmiyor muyuz?

Diğer imtihanların aksine bu imtihanda, başkalarıyla yardımlaşmamız serbest bırakılmış; hatta sevap kılınmış. Çalışkan bir öğrencinin yanına gidip , kağıdına bakıp, biz de doğruyu yazabiliriz. Ve cevabımız kabul görür.

Gerçekte, doğrudan, hakta güzelde yardımlaşma serbest. Başkalarına yanlış cevap yazdırmak veya yanlış taklid etmek ise yasak. Kim bu imtihanda kendisi kadar başkalarının kazanması için de gayret gösterirse ihsana mazhar olur. Öğrettiği kadar da kendi notuna ilave ediliyor. Ve yaptığı bu işe büyük bir paye veriliyor: Cihad!

Sadece kendini gözetmek makbul değil, beğenilmiyor. Bu kazanma ve kaybetme davası dünya ticaretine hiç mi hiç benzemiyor. Bu imtihanda bizler rakip firmalar değiliz. Komşumuzu ne kadar methedersek kazancımız o kadar bereketli olur. Kendimizi övdüğümüz nispette de zarara düşeriz. Bu ticarete verenin malı artar, cimrilik edenin değil. Bildiğimizi başkalarına anlatınca kendi bilgimizi de perçinlemiş olmuyor muyuz?

Dünya imtihanında doğruyu yazmak kolay ve rahat. Zor olan, yanlış yazmak. Bu ise, bize büyük bir ilahi lütuf. Aksi olsaydı, bizim için gerçekten çetin bir imtihan olurdu.

Doğru söylemenin nefes almak kadar kolay olduğunu hepimiz biliriz. Bir insan gün boyunca doğru söylerse yorulmaz, ama her cümlesi yalan olmak şartıyla yarım saat konuşmaya mecbur tutulsa perişan olur.

Su içen yüzünü buruşturmaz, ekşitmez, içki içenin ise yüzüne bakılmaz.

Helal kazanç ruhu rahat ettirir, haram ise vicdana azap çektirir...

İlk bakışta bu imtihanı herkesin kazanacağı akla geliyor. Ama gel gör ki, insanların çoğu, yine de yanlış yola sapıyorlar. Bunun sebebini, akı kara, karayı ak gösteren iki aldatıcıda aramak lazım: Nefis ve şeytan.³⁴⁴

BAZI NİMETLERE SAHİP OLMAMAK DA NİMETTİR.

Hz. Ali'ye ait şöyle bir söz nakledilir:

- Bazı nimetler vardır ki onlara sahip olmamak büyük nimettir!

...Birlikte okumaya başladığımız arkadaşlarımızdan bazılarının fevkalâde yakıcı davudi sesleri vardı. Aşır okumaya başladılar mı, hepimiz nefesimiz kesilmişçesine dinler, onlardaki bu ses nimetine aynı yakıcılıkta sahip olamadığımız için üzüldük.

Bizim bu üzüntümüzü hisseden rahmetli hocamız:

- "Boşuna kederleniyorsunuz, sizin onlar kadar güzel sesli olmayışınız hakkınızda bir lütuf ve ihsandır. Onların böyle güzel bir sese sahip oluşları belki de onlar hakkında bir bela ve imtihandır," derdi.

Biz başlangıçta hocamızın bu nasihatlerini teselli için söylenen sözler diye kabul etmiştik. Fakat sonunda gördük ki, hocamızın söylediği söz hakikatin ta kendisidir. Çünkü birlikte usul-i fıkıh ve kalam ilmi okuyacak kadar ilerlediğimiz bu talebe arkadaşlarımin içinde edası ve sedası güzel olanları işi sonunda

mevlütçülüğe döktüler. Güzel sesleri yüzünden mevlütçülükle tutunmaya başlayınca ilme ve tahsile olan aşkları söndü, tahsilsiz kaldılar.

O arkadaşlardan bazılarıyla şimdi karşılaştığımda onları büyük bir teessür ve ızdırap içinde gördüm. Çünkü ses denen ilahi nimet, bahar mevsimindeki yeşillığe , dikenli yapraklardaki nazik güle benzer. Bahar tez geçer, gül yapraklarının ömrü kısa olur., sonunda ortada yeşilliği dökümlü cavlak ağaçlar, gülleri solmuş dikenli dallar dikilip kalırlar.

İşte bu dostlarımda öyle oldular. Yaşlandıkça kaybolmaya yüz tutan güzel ses nimeti, bazılarında yaşlılığı da beklenmeden basit bir nezleyle kaybolup gittiğinden sahiplerini ilmen sıfırda bıraktı, bomboş kaldılar.

Bu misallere siz kendi müşahedenizi ekleyebilirsiniz...³⁴⁵

ALATENLİ,KEL,ÂMÂ...

"Benî İsrail'den üç kişi vardı: Biri alatenli, biri kel, biri de âmâ. Allah bunları imtihan etmek istedi. Bu maksadla onlara (insan suretinde) bir melek gönderdi.

Melek önce alatenliye geldi. Ve: "En çok neyi seversin?" dedi. Adam: "Güzel bir renk, güzel bir cild, insanları benden tiksindiren halin gitmesini!" dedi. Melek onu meshetti. Derken çirkinliği gitti, güzel bir renk, güzel bir cild sahibi oldu.

Melek ona tekrar sordu: "Hangi mala kavuşmayı seversin?" "Deveye!" dedi, adam. Anında ona on aylık hamile bir deve verildi. Melek: "Allah bunları sana mübarek kılsın!" deyip (kayboldu) ve Kel'in yanına geldi.

"En ziyade istediğin şey nedir?" dedi. Adam: "Güzel bir saç ve halkı ikrah ettiren şu halin benden gitmesi!" dedi. Melek,keli elleriyle meshetti, adamın keli gitti. Kendisine güzel bir saç verildi. Melek tekrar: "En çok hangi malı seversin?" diye sordu. Adam: "Sığırı!" dedi. Hemen kendisine hâmile biir inek verildi. Melek: "Allah bu sığırı sana mübarek kılsın!" diye dua etti ve âmânın yanına gitti.

Ona da: "En çok neyi seversin?" diye sordu. Adam: "Allah'ın

bana gözümü vermesini ve insanları görmeyi!" dedi. Melek onu meshetti ve Allah da gözlerini anında iade etti. Melek ona da: "En çok hangi malı seversin?" diye sordu. Adam: "Koyun!" dedi. Derhal doğurgan bir koyun verildi. Derken sığır ve deve yavruladılar, koyun da kuzuladı.

Çok geçmeden birinin bir vâdi dolusu develeri, diğerinin bir vadi dolusu sığırları, öbürünün de bir vadi dolusu koyunları oldu. Sonra melek, alatenliye, onun eski hali ve heyetine bürünmüş olarak geldi ve: "Ben fakir bir kimseyim, yola devam imkanlarım kesildi. Şu anda Allah ve senden başka yardım edecek kimse yok! Sana şu güzel rengi, şu güzel cildi ve malı veren Allah aşkına bana bir deve vermeni talep ediyorum! Tâ ki onunla yoluma devam edebileyim!" dedi. Adam: "(Olmaz öyle şey, onda nicelerinin) hakları var!" dedi ve yardım talebini reddetti.

Melek de: "Sanki seni tanıyor gibiyim! Sen ala tenli, herkesin ikrah ettiği, fakir birisi değil miydin? Allah sana (sıhhat ve mal) verdi" dedi. Ama adam: "(Çok konuştun!) Ben bu malı büyüklerimden tevârüs ettim!" diyerek onu tersledi. Melek de: "Eğer yalancı isen Allah seni eski hâline çevirsin!" dedi ve onu bırakarak kel'in yanına geldi.

Buna da onun eski halinde kel birisi olarak göründü. Ona da öbürüne söylediklerini söyleyerek yardım talep etti. Bu da önceki gibi talebi reddetti. Melek buna da: "Eğer yalancıysan Allah seni eski hâlinne çevirsin!" deyip, âmâ'ya uğradı.

Buna da onun eski hali heyeti üzere (yani bir âmâ olarak) göründü. Buna da: "Ben fakir bir adamım, yolcuyum, yola devam etme imkânım kalmadı. Bugün, evvel Allah sonra senden başka bana yardım edecek yok! Sana gözünü iade eden Allah aşkına senden bir koyun istiyorum; ta ki yolculuğuma devam edebileyim!" dedi. Ama cevaben: "Ben de âmâ idim. Allah gözümü iade etti, fakirdim (mal verip) zengin etti. İsteddiğini al, istediğini bırak! Vallahi, bugün Allah adına her ne alırsan, sana zorluk çıkarmayacağım!" dedi.

Melek de: "Malın hep senin olsun! Sizler imtihan olundunuz. Senden memnun kalındı ama diğer iki arkadaşına gadap edildi"

(ve gözden kayboldu)." ³⁴⁶

İMAN SAHİBİNİ TECRÜBE

Allah, kulunu imanı nisbetinde sever. Bu böyledir. İman yükseldikçe denenme nisbeti o derece artar.. Büyür.. Çoğalır..

Resul'ün imtihanı, nebininkinden büyüktür. Çünkü imam üstündür.. Nebinin başına gelen de bedelin başına gelenden ağırdır.. Bedelin iptilası da velîninkinden zordur. Çünkü iman bakımından velîden ileridir.

Velhasıl herkes imanı nisbetinde denenir.

Şu Hadis-i Şerif bu durumu çok güzel anlatır:

- "Biz peygamberler zümresiyiz, belânın en çoğu bize verilmiştir.. Sonra sıra ile..."

Allah-ü Teâlâ bunların gaflet yoluna sapmalarını istemez. Daima huzur içinde olmalarını arzu eder. Bu sebeple büyüklere belâyâ karşı tahammül verir.. Çünkü Hakka koşarlar. Seven sevdiğinden başka bir şey istemez. Belâ bunların kalbinde bekçidir.. Nefislerinin de bağıdır. Onları asıl matlup olan Hak'tan başkasına meyletmekten korur; Yaradandan başkasına sığınmaktan esirger..

Bu hallerinde o büyük insanların kötülüğe karsı meyilleri kalmaz; nefisleri kırılır. Hak batıldan böylelikle ayrılır.. Şehvet ve şahsi arzu hisleri bertaraf olur. Onlar nefislerinin hoşuna giden şeylere meyletmekten çok korkarlar. O nefsin hoşuna giden ister dünya işi olsun isterse âhiret.

Bu güzel halle onlar daima Hakkın rızası yoluna koşmaya çalışır; O'nun hükmüne razı olurlar; Hak ne verdiyse onunla yetinirler..

Onlar, imtihan yolu ile gelen belâlara sabreder, böylelikle halkın şerrini görmezler.. Her şeyden emin olarak yaşarlar. Onlar, bu hallerinde nefislerini kırar; Hakka götürmeye gayret ederler.

İnsan kendine böyle bir yol tuttuktan sonra kalben gideceği hakikî yolda kuvvet bulur.. Diğer azaların da kötü yola gitmesini

önler.

Çünkü belâ imtihan için gelir.. Kalbi kuvvetlendirir. Vicdanı kanaati arttırır.. İmam hakikata erdirir. Hak yolda sabrı çoğaltır.. Nefsi, kötü arzuları zayıflatır.. Her belâ geldikçe müminde sabır ve Hakk'ın hikmetli işlerine karşı teslim ve rıza olur. Ona her işinde yardım eder; bol nimet gönderir... Kula her yaptığı işte muvaffakiyet ihsan eder.. Ayet:

- "Eğer şükrederseniz biz de ihsanımızı arttırırız/'

Nefis kötülüklerden herhangi birine hoşlanarak giderse.. Şehvet yolunda harekete geçtiği zaman da kalb ona yersiz olarak uyarsa. Haktan gafil olur. Bu gafletin bir neticesi olarak Hak Teâlâ hem nefse hem de kalbe felâketli işleri verir: Âleme rüsvay eder... Çeşitli felâketlere uğratır.. Halkı başına musallat eder.. Aç bırakır.. Hasta eder. Bunların sonu kararsız bir durum alırlar.. Böylece hem kalb hem de nefis bulacaklarını bulurlar.

Eğer kalb nefsin isteğine uymaz; dinî bir emir almadan hareket etmezse -Bu emir velîlere ilham, peygamberlere de vahiy yolu ile, diğerlerine de işaretle gelir-, Hak Teâlâ mükâfat olarak kalbe ihsanlar yapar. Rahmetini bol kılar. Bereketini arttırır. Afiyet ihsan eder. Her şeyden razı olma tadını verir. Nur, marifet ve kendine yakınlık verir. Kalbin zenginliği ve bütün belâlardan kurtulmak yolunu gösterir; aynı zamanda düşmanlara karşı yardım eder.

Bu anlattıklarımızı iyi anla.. Kendini hak yolda muhafaza et.. Nefsine icabet etme. Belâyâ girmekten sakın.. Hak yolda Allah'ın emrini gözet.. Dünya ve âhiret işlerinde ona teslim ol.. Ve,.. Allah dilerse böyle ol!..³⁴⁷

DERECEYE GÖRE

Bir gün müminler zalimlerin zulmünden şikayetçi olurlar. Mevlana Hazretleri:

- Kasaplar pazarında hiç köpek kesiyorlar mı? Öldürülmeye onlar lâayık olduğu halde, kesilen ve kesilmek zahmetine katlanan koyunlardır.

Allah'ın yardımı müminlere daha fazla olduğu için zahmetleri çoktur. Onlar hakkındaki rahmet o zahmet . nispetinde sayısızdır, der.

Evet, köpeklerin kesilmemesi, o sıkıntıyı yaşamamaları kıymetlerinden değildir. Koyunun yaşadığı sıkıntılar kıymetindendir.

Allah'ın imtihan unsuru olan bazı sıkıntılar da önce Nebilere, sonra velilere ve daha sonra da derecesine göre müminlere gelir.

Kutsî hadiste, *"iki korkuyu bir arada vermem. İki sevinci de bir arada vermem."* buyuran Allah (c.c.), mümin kullarını arındırmak ve derecelerini artırmak için çeşitli sıkıntılara ve imtihanlara tabi tutar.

Burası onlar için hizmet yeridir, ücret yeri değildir de ondan... Hak yolunda ve Hak hatırına bir kısım zorluklar yaşamaları onlar için şereftir.

Zorluk istenmez, ama gelirse mümin için ahirete azık olur.³⁴⁸

BALIĞIN KARNINDAKİ İNCİ

Gayet saf ve iyi niyetli bir insandı. Bulduğu gün yer, bulmadığı gün sabrederdi. Şikâyet asla aklına gelmezdi. Zaten bütün sermayesi de hanımının eğirdiği ipliğiydi. Onun yaptığı ipliği, kendisi götürüp Basra çarşısında satardı.

Bir gün yine Basra çarşısında dolaşp ipliğim satmış, parasını almış, eve dönüyordu. Yolda bir alacaklının bir* fakirin yakasına sarılarak hırpaladığını gördü.

- Yazık değil mi, niye hırpalıyorsun zavallıcağızı? Diye çıkıştı. Alacaklı suratını astı:

- O kadar merhametli isen, borcunu sen ver. Hala ödemedi, dedi. Yanındaki parayı saydı, tam fakirin borcunu ödeyecek miktardı. Gözünü kırpmadan uzattı:

- Al, işte alacağını. Ne sarılıyorsun adamın yakasına? İnkâr etmiyor, bulunca vereceğini söylüyor. Buna rağmen hırpalanır mı insan? Diye söylendi.

Parasını alan adam çekip giderken, borçlu fakir onun ellerini kapamış:

- Seni Allah gönderdi, bu adamın elinden kurtulamayacaktım yoksa, diye çok içten dualar etmişti.

Eve eli boş dönünce, hanımı sordu. O da durumu olduğu gibi anlattı. Hanım:

- Bu gece aç ta yatabiliriz. Ne olacak, bir gün aç kalsak ölecek değiliz ya, diye karşılık verdi.

Sabah oldu. Hanımın hazırlamış olduğu yeni ipliği alıp hemen hızla çarşıya koştu. Ne yazık ki aksama kadar Basra çarşısında dolaştığı halde, ipliği satamamış, boynu bükük vaziyette eve yönelmişti.

Yolda önünde yürüyen biri vardı. O da elindeki balığı satamamıştı. Bir süre birlikte yürüdükten sonra, balıkçı şu teklifi yaptı:

- Ben balığı sana vereyim, sen de ipliği bana ver!

Ellerindekileri değiştiler. İpliği alan meçhul adam hemen gözden kaybolurken, o da hızla eve geldi. Balığın karnını yarararak pişirmeye hazırlandı. Ama balığın karnından çıkan taşımsı bir cisim kan-kocanın şüphelerini çekti. Aceleyle gittikleri kuyumcu, taşı inceledikten sonra şu şaşırtıcı teklifi yaptı:

- Bu, kıymetli bir incidir, isterseniz size inciye taşıyan balık ağırlığınca altın verebilirim!

Razı oldular.

Kocaman bir altın külçeyi inci karşılığı aldılar.

Yokluğu böylece artık kapıdan kovmuşlardı. Geriye dönüp de dışarı çıkacakları sırada, eşikte beliren bir adam seslendi:

- Lütfen balığımı bana geri verin. Ben yaptığım alışverişten pişman oldum!

Düşünmeye başladı iplik satan adam. Balığın sahibi peşlerinden gelmiş, verdiğini geri istiyordu. Cevap verdi:

- Balık yok, ama karnından çıkan var, istersen onu vereyim,

dedi.

Adam hemen razı oldu. İplikçi elindeki altın külçesini uzatarak:

- Buyur, al Dedi.

Ama uzatılanı almayıp geriye çekilen adam, şöyle cevap verdi:

- Balık sana helal olsun, karnındaki inciyle birlikte! Ben bir meleğim, seni imtihan için geldim. Müjde, imtihanı kazandın. Yoksul adamın borcunu vermen, Allah'ın sana böyle bir ikramına sebep oldu!

Bir de baktılar ki, balıkçı adamın yerinde yeller esmiş, kimsecikler yok ortada.³⁴⁹

CEBRAİL (AS) HZ. EBU BEKİR'İ İMTİHANI

"Cebrail aleyhisselâm, Hazreti Ebu Bekir'i Resûlüllah'a kargı ne kadar sevgisi olduğunu öğrenmek istediğini Hak Teâlâ'dan istedi. Cenab-ı Allah ona imtihan etmesini emretti. Cebrail aleyhisselâm bir bayram sabahı Hz. Ebu Bekir'in geçeceği yol üzerine bir âmâ gibi oturdu. Hazreti Ebu Bekir bayram günü en yeni ve kıymetli elbiselerini giymiş Resûlüllah'ın yanına gidiyordu. Tam Ebu Bekir (r.a.) önüne geldiği **zaman** :

—Hazreti Muhammed'in sevgisi için bana bir şey vereni Allah afvetsin, dedi. Hazreti Ebu Bekir bunu duyunca sırtındaki cübbesini çıkarıp verdi:

—Bu sözü tekrar söyler misin? Diye sordu. Âmâ tekrar söyledi. Hazreti Ebu Bekir bu sefer çıkarıp sırtındaki elbiseyi verdi. Tekrar söyleyip ayakkabısını da verince üzerinde ancak örtünecek kadar elbise kalmıştı.

Yolun ortasında kalan Hazreti Ebu Bekir'i o ara Bilâl-i Habeşi (radiyallahu anh) görüp elbise getirmesi için eve gönderdi.

Yolda Bilâl'a (r.a.) Peygamberimiz rastlayıp nereye gittiğini anladığı için :

—Ya Bilâl, Ebu Bekir'in elbisesini alan Cebrail (as)dır. Bana olan sevgisini ölçmek için böyle yaptı, buyurdu. Hazreti Bilal

elbiseyi, Hazreti Ebu Bekir'e götürüp teslim etti ve Resûlullah'ın huzuruna geldi. O zamana kadar Cebrail aleyhisselâm elbiseyi getirip Peygamber Efendimize vermişti bile, Peygamber Efendimiz :

—Ey Ebu Bekir! Al elbiselerini, imtihanı kazandın. Cebrail kardeşim seni imtihan etmişti. Bana olan sevgini Öğrenmek istemişti, buyurdu.

Bunun üzerine Hazreti Ebu Bekir :

—Ya Resûlullah! Ben o elbiseyi senin sevgin için verdim, buyurun. Sonra geri alamam istediğiniz yere verin, dedi. Elbiseyi bir fakire hediye ettiler.³⁵⁰

İMTİHAN ve SABIR

Hayat; musibet ve hastalıklarla sâfileşir, mükemmel hale gelir, kıymet ve değeri anlaşılır.

Hayatta esas olan sıhhattir, Hasta insan, maddî manevî verimsizdir. Ama bazen sıhhat de, bir hastalıktır. Güçlü kuvvetli oluşumuz bizi rahata, rehavete, sarhoşluğa, ahlâksızlığa ve inkâra götürüyorsa gerçek hastalık işte budur.

Bu mânevi hastalıklardan Allah'a sığınacak, dünyanın bir imtihan ve hizmet yeri olduğunu, lezzet ve ücret yeri olmadığını, mülkün hakikî sahibi Allah olduğunu, dilediği gibi tasarruf hakkına sahip bulunduğunu düşünecek, bütün bu hastalıkların zâf-ı imandan meydana geldiğini, kurtuluşun da ancak imanı takviye ile mümkün olacağını kabullenmemizle gerçekleşecektir.

Mû'min çok kontrollü bir hayat yaşamalı ve nefsinin arzularına, şeytana ve hasımlarına karşı devamlı tetikte ve uyanık bulunmalıdır. Zira; Kur'ân: "*Başınıza gelen herhangi bir musibet kendi ellerinizin yaptığı (işler) yüzündendir. (Allah hatalarınızın) bir çoğunu da affeder.*" (Şûra sûresi, 42/30)

Kutsî davaya gönül veren ideal bir nesil musibetler karşısında mağlup olmaz ve olmamalıdır.

Kâinatta tesadüf yok. Öyle ise musibetler bu zaviyeden değerlendirilmeli ve nefse yenik düşülmemelidir.

Musibetin, bize kazandıracağı neticeyi düşünmeli, görüntüdeki samimiyetten daha derin, görünmeyen anlarında (gece hayatında) şakakları zonklatacak, kasıkları çatlatacak bir mânâ eri olunmalıdır. Gerçek dâva adamının hâdiseler karşısında yılmadan, eğilmeden dâvasına karşı göstereceği vefa ve sadâkat çok önemlidir.

Dünya bir mektep, hayat ise bir imtihandan ibarettir. Alemi ervah'dan yola çıkan insan, rahm-i maderden, çocukluktan, gençlik ve ihtiyarlıktan, berzah, mahşer, hesap, mizan ve sırattan geçerek mükâfat ve mûcazatın verileceği, rütbelerin sökülüp takılacağı, yüzlerin ağarıp kararacağı sonsuz ve ebedî âleme namzet bir yolcudur.

Kabir ötesi hayatı belirleyecek en büyük imtihan dünyada olandır. İmtihandan, kontrolden geçmeyen bir şeyin sağlam mı, çürük mü, sâdık mı, kâzip mi, olduğu belli değildir.

İmtihanlar seviyeye göre farklı farklıdır. Talebe ile öğretmenin, er ile generalin, memurla âmirin imtihanı bir değildir.

Onun için: Hadisi şerifte; "Belâların en şiddetlisi enbiya-yı izam efendilerimize, sonra evliya'yı kiram efendilerimize, sonra da seviyelerine göre diğer mü'minleredir"¹ buyruluyor.

Hız. Âdem'in (aleyhisselâm) zellesi, Hız. Nuh'un (aleyhisselâm) tufanı, Hız. İbrahim'in (aleyhisselâm) ateşi, Hız. Yusuf'un (aleyhisselâm) kuyusu ve zindanı, Hız. İsa'nın (aleyhisselâm) çarmıhı... ve insanlığın iftihar tablosu Hız. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem} kovulması, dövülmesi, başının yarılıp dişinin kırılması, yurdundan yuvasından edilmesi ve her türlü hakarete maruz kalması... Bütün bunlar; bize örnek olmaları, musibetlerin mânâlarını anlatmaları ve bize hayatımızın gayesini, fitratımızın neticesini hatırlatmaları itibariyle büyük imtihanlardır.

"And olsun, sizi korku, açlık, mallarınızdan canlarınızdan ve ürün!erinizden eksiltmek gibi şeylerle deneriz; sabredenleri müjdele" (Bakara sûresi, 2/155)

"And olsun biz sizi deneyeceğiz ki, içinizden cihad edenleri"

(güçlülere) sabredenleri bilelim..." (Muhammed sûresi, 47/31)

"İnsanlar yalnız "inandık" demekle, hiç sınanmadan (imtihana tabî tutulmadan) bırakılacaklarını mı sandılar?"

"And olsun biz, onlardan öncekilerini sınıdık. Elbette Allah (sınavı) doğruları bilecek, yalancıları bilecektir." (Ankebût sûresi, 29/2-3)

Görülüyor ki, hayat devam ettiği müddetçe insan, sürekli imtihandadır. En ağır şartlar altında hangi cins imtihan olursa olsun, kurtulmanın, zararsız o işten sıyrılmanın çaresi: SABIR dır, SEBAT dır. Uyanık olup tehlikelere karşı tedbirli, temkinli olmaktır.

"Ey mû'minler, *sabredin; sebatkâr olun; müteyakkız olun ve Allah'dan sakının ki; kurtuluşa* eresiniz." (Âl-i İmran sûresi, 3/200)

"...Ancak sabredenlere mükâfatları hesapsız ödenecektir." (Zümer sûresi, 39/10)

"Kim sabreder, (kendisine yapılan kötülüğü) *affederse, şüphesiz bu çok önemli işlerdendir.*" (Şûra sûresi, 42/43)

"Ey inananlar, sabır ve namazla (Allah'dan) yardım isteyin, Muhakkak ki Allah, sabredenlerle beraberdir." (Bakara sûresi, 2/152)

Ebu Yahya Süheyl bin Sinan'ın (radiyallâhü anh) rivayetinde; Peygamberimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyuruyor ki: "Mû'minin durumuna hayret doğrusu: Çünkü onun her durumu kendisine yarar sağlar. Bu hâl yalnız mû'min için böyledir.

Eğer sevindirici bir durumla karşılaşırsa şükreder. Bu onun hesabına hayır olur, Eğer üzücü bir durumla karşılaşırsa sabreder. Bu da onun hesabına hayır olur...³⁵¹

HZ. NUH İLE OĞLU KENAN

Hiz. Nuh'un oğlu Kenan ben Nuh'un gemisini istemem diyerek yüzmeye girişti. Hiz. Nuh ona:

"Oğulcuğum gel babanın gemisine bin de fırtına sana bir zarar vermesin." dedi: Kenan: "Hayır ben yüzmeye öğrendim,

senin gemine ihtiyacım yok." dedi.

Hız. Nuh: "Ođlum aktım başına topla, buna belâ tufanının dalgası derler, bugün yüzme bilenin eli ayağı bir işe yaramaz." dedi.

Kenan: "Yok baba yüce bir dağa çıkar o beladan kurtulurum, tufan bana bir şey yapamaz." dedi.

Hız. Nuh: "Aklını başına topla, gel bu gemiye bin, senin dağ dediğin bir saman çöpü gibi kalır."

Kenan: "Senin söylediklerin hiçbir zaman benim hoşuma gitmedi, sana uymak sözünü tutmak istemem." dedi.

Hız. Nuh: "Yapma oğlum, nazı bırak bugün nazlanma günü değil, bir kerecik olsun babanın öğüdünü tutsan ne olur." dedi.

Kenan babasının her dediğine aksi bir cevap verdi. Derken bir dalga geldi. Kenan'ın başına aştı, Kenan'ı boğdu.

Hız. Nuh bunu görünce yüreği daraldı: "Ey sabırlı padişah, eşeğim öldü, yükümü sel aldı. Bana, sana mensup olanlar tufandan kurtulacaklar diye vadettin. Fakat oğlum Kenan suya gark oldu." diye yalvardı. Bunun üzerine Allah'tan (c.c.):

"O senin ehlinden yakınlarından değil, ancak sana uyanlar bugün kurtuluşa erebilir diye, nida geldi." Bunun üzerine Hız. Nuh:

"Ya Rabbim senden başka sığınacak yok. Sana teslim oldum, sana sığındım." dedi.³⁵²

ŞEYTANIN SEVİNCİ

Mel'un İblis. İnsanları avlayabilmek için Allah'tan (c.c.) kuvvetli bir tuzak istedi. Allah-u Teala (c.c.) ona: altını, gümüşü atı gösterdi "insanları bunlarla aldatabilirsin" dedi.

İblis bunları beğenmesine beğendi fakat, yeniden yal-vararak başka şeyler istedi.

Yüce Allah (c.c.) ona mücevharatı verdi. Şeytan "Ey güzel yardımcı tuzaklarımı daha da arttır." dedi.

Allah (c.c.) ona: Yağlı, ballı şeyler, ağır ve değerli şaraplar,

birçok ipekli elbiseler verdi. Şeytan:

"Yarabbi imdat, bana yardımını esirgeme daha başka şeyler isterim bana istediklerimi ver de onları iplerimle sıkı sıkıya bağlayayım. Öyle bir tuzak istiyorum ki çok şiddetli ve aldatıcı olsun." dedi.

Allah (c.c.) şarabı ve çalgıyı şeytana verdi. Şeytan bunları görünce neşelenerek güldü fakat yine de istemeye devam etti. Yüce Allah (c.c.); erkeklerin aklını ve sabrını alan kadın güzelliğini ona gösterince; parmaklarını şıkırdatarak oynamaya başladı ve:

"Şimdi iş tamam oldu, şimdi muradıma erdim." dedi.

Aklı, fikri darmadağın eden o mahmur gözleri görünce, gönülleri kavuran dilberlerin yüzlerini seyredince şeytanın keyfi iyice yerine geldi. ³⁵³